

КОНСПЕКТ ПО НЕВЕРБАЛНА КОМУНИКАЦИЯ В РЕТОРИКАТА ЗА КАНДИДАТ-ДОКТОРАНТСКИ ИЗПИТ

1. Невербалната комуникация /НВК/ - Същност, видове, обща характеристика, функции. Ораторското изкуство - единство от вербално и невербално. Съотношение между вербално и невербално. Невербален знак и сигнал. Основни видове НВК с приложение в ораторското изкуство. Межкултурни различия.
2. Невербална вокализация – Същност. Мелодика, сила, темп, паузи, ударения, ритъм, тембър, тон на речта.
3. Кинесика – Същност. Лицево изражение, зеница на окото, поглед. Четене – говорене. Стратегическа точка. Методиката FAST.
4. Жест. Видове жестове. Поза.
5. Проксемика – Същност. Видове пространства, пространствени манипулации, разположение в пространството, ориентация, разстояние – видове. Лично пространство, лична територия, места със статус, височина.
6. Невербална комуникация чрез външен вид – Физически дадености на личността. Манипулации.
7. Невербална комуникация чрез външен вид. Облекло и аксесоари.
8. Други видове невербална комуникация с ограничено приложение в ораторското изкуство - тактилна, цветова, миризми, светлини, звукова /негласова/ и пр.
9. Аргументативност и манипулативност на невербалното в ораторското изкуство.
10. Обучение на невербално поведение. Отстраняване на лични недостатъци в областта на невербалната комуникация. Работа върху образци. Съгласувани и несъгласувани театрални придобивки.

Литература

- Александрова, Д.* *Метаморфози на реториката през ХХ век*, УИ «Св. Климент Охридски», С., 2006.
- Андреева, Л.* *Социално познание и междуличностно взаимодействие*. С., 1998.
- Аллу, Р., Ш. Шеню, Берие.* *Избр. съдебни речи*. Кн. 7. С., 1928.
- Андреева, Г.* *Социална психология*. М., 1980.

- Аристотел.* Атинската полития. С., 1993.
- Аристотел.* За поетическото изкуство. С., 1975.
- Аристотел.* Реторика. С., 1986.
- Аристотел.* Физиогномика. С., 1998.
- Арредондо, Л.* Искусство деловой презентации. Челябинск, 1998.
- Архашастра или наука политики.* М.-Л., 1959.
- Арънсън, Е.* Човекът - "Социално животно". С., 1984.
- Аронсон, Э., Э. Пратканис.* Епоха пропаганды. Механизмы убеждения, СПб., 2002.
- Асман, Ян.* Културната памет. С., 1997.
- Багиров, Э.* О знаковой природе и своеобразии языка телевидения как средства массовой коммуникации. Във: Предмет семиотики. М., 1975.
- Барабанщиков, В., Т. Малкова.* Исследование восприятия эмоционального состояния человека по выражению лица. Във: Проблема общения в психологии. М., 1981.
- Барал, Ж.* Исторически аргумент. Във: Наполеонъ I-ий. Военни речи и прокламации, бмг.
- Барт, Р.* Из митологии. Във: Разделението на езиците. С., 1995.
- Барт, Р.* Предизборна фотогеничност. Из митологии. Във: Разделението на езиците. С., 1995.
- Барт, Р.* Системата на модата. С., 2005.
- Барт, Р.* Фотографското послание. Във: Въображението на знака. С., 1991.
- Богомолова, Н. Н.* Специфика междуличностного восприятия в массовой коммуникации. Във: Междуличностное восприятие в группе. М., 1981.
- Бодалев, А.* Восприятие и понимание человека человеком. М., 1982.
- Бороздина, Г.* Психология делового общения. М., 1999.
- Ведър, Й.* Поведение на оратора пред аудиторията. Във: Лекции по реторика. С., 19785. **Ведър, Й.** Реторика. С., 2001.
- Виденов, М.* Към българската паралингвистика. Годишник на СУ "Св. Климент Охридски". Факултет по славянски филологии. С., 1982.
- 6. Гоумън К.,** Мълчаливият език на лидерите. С., 2014.
- 6. Герганов, Е.,** ред., Български норми на словесни асоциации. С., 1984.
- Гилфойл, Д.* Харизмата. С., 2004.
- Дарвин, Ч.* Изразяване на емоциите при човека и животните. С., 2003.
- Долто, Ф.* Несъзнаваният образ на тялото. С., 2005.
- Доман, Д.* Убедително аргументиране, Ико-експрес, № 260, 1984.

- Дюрвил, Г., А. Дюрвил.* Определяне по лицето характера, темперамента и болестите. С., 1992.
- Экман, П.* Психология лжи, СПб., 1999.
- Ендерс, Х.* Как да познаем хората? Познаваме ли близките си? Заблуждаваме ли се в човека до нас? С., 1994.
- Жуков, Ю.* Обратная связь как феномен социально-перцептивных процессов в группе. Във: Междуличностное восприятие в группе. М., 1981.
- Изард, К.* Эмоции человека. М., 1980.
- Карнеги, Д.* Как да придобием самоувереност и да влияем на другите чрез изкуството да говорим пред публика. С., 2000.
- Квинтилиан, М. Ф.* Обучението на оратора. С., 1982.
- Кенанов, Д.* Ораторската проза на Патриарх Евтимий Търновски. В. Т., 1995.
- Кипър, Д. А.* Теория и практика на психодрамата. С., 2001.
- Китаев-Смык, Л.* Психология стресса. М., 1983.
- Клейтън, П.* Езикът на тялото на работното място. С., 2001.
- Клинтън, Б.* Моят живот. С., 2004.
- Коен, У.* Новото изкуство на лидера. С., 2001.
- Кожухаров, Й.* Дипломатия и протокол. С., 2004.
- Кулиш, Л.* Психолингвистические аспекты восприятия устной иноязычной речи. Киев, 1982.
- Купер, М., Мэтьюз, А.* Как понимать язык Цвета. М., 2004.
- Лихачев, Д. С.* “Преодоление слова” в стиле “плетения словес” и историко-литературное значение этого явления. Във: Търновска книжовна школа. Т. 2. С., 1980.
- Ломброзо, Ч.* Престъпникът. Криминална антропология. С., 1999.
- Лосев, А.* Самото само. С., 2004
- Лотман, Ю.* Култура и взрив. С., 1998.
- Лукреций Кар.* За природата на нещата. С., 1971.
- Лурия, А.* Език и съзнание. С., 1984.
- Луций Аней Сенека.* Нравствени писма до Луцилий (XI.7.). Т. I. С., 1994.
- Льобон, Г.* Психология на тълпите. С., 1995.
- Люис, Д.* Тайният език. С., 1999.
- Малецке, Г.* Психология на масовата комуникация. С., 1994.
- Морган, Н.* Какво разкрива и прикрива лицето? Осем урока по общуване от сферата на научните изследвания. Във: Общуването лице в лице. С., 2005.
- Оховен, М.* Магията на успеха. Стратегията на мощния продавач. Враца, 1993.
- Пийз, А.* Езикът на тялото; Гарнър, А. Скритият смисъл на думите. С., 2000.

- Попова, Сн.** Общуване чрез радиото. С., 1985.
- Попова, Сн.** Радиокомуникация. С., 1987.
- Поптодоров, Т.** Омилетика. Т. 1. Теория на проповедта. С., 1992.
- Поптодоров, Т.** Омилетика. Т. 2. История на проповедта. С., 1992.
- Радев, С.** Политическото красноречие в България. Във: Погледи върху литературата и изкуството и лични спомени. С., 1996.
- Риме, Б.** Език и комуникация. Във: Социална психология. Т. 2. Под общата редакция на С. Московичи. С., 1998.
- 9. Руменчев, В.** „Антология на ораторската реч“ - 3 хил. пр.н.е. - средата на 2 хил. сл.н.е.
- кн. 1 Древен Изток. Оратори от Еноса;** УИ „Св.Кл.Охридски“ ISBN 978-954-07-3397-5, София 2012 г.
- Кн.2 Оратори на Древна Гърция и Рим,** УИ „Св.Кл.Охридски“ ISBN 978-954-07-3430-9, София 2012 г.
- Кн.3 Оратори от Исус до пророците на маите,** УИ „Св.Кл.Охридски“ ISBN 978-954-07-3537-5, София 2013 г.
- 10. Руменчев, В.** “Невербална комуникация в публичната реч и деловото общуване”, София, 2006;
- 11. Руменчев, В.** “Съдебна реторика”. С., 1997.
- 12. Руменчев, В.** “Ораторско изкуство на Древен Изток”, С., 2004.
- 13. Руменчев, В.** Реторически класификации. С., 1994.
- Сикорский, И. А.** Физиогномика. М., 1996.
- Стоицова, Т.** И усмивката може да бъде заповед. С., 1992.
- Стоицова, Т.** Лице в медиите. С., 2004.
- Стоицова, Т.** Проблемът за НВК в междуличностните взаимодействия, Социологически преглед, кн. 2, 1982.
- Стойков, Л.** Фирмена култура и комуникация. С., 1995.
- Тилков, Д.** Интонацията в българския език. С., 1981
- Тодоров, Ц.** Семиотика. Реторика. Стилистика. С., 2000.
- Томан, И.** Как да говорим добре. С., 1980.
- Узнадзе, Д.** Установка, поведение, дейност. С., 1985.
- Фаст.** Езикът на тялото. С., 1993.
- Цицерон, М. Т.** За оратора, III. Във: Цицерон, М. Т. За оратора. С., 1992.
- Чалдини, Р.** Влиянието. Психология на убеждаването. С., 2005.
- Чалдини, Р.** Психология влияния, СПб., 2000.

A Diplomat who says: “Read my pins” by Steven Erlanger New York Times, May 24, 1998.

Allport, G. W. Pattern. Growth in Personality. N. Y., 1961.

Argyle, M. Bodily communication. L., 1970.

- Body language in 2004 Presidential Debates, President George W. Bush and Senator John F. Kerry First Debate - September 30, 2004***
University of Miami, Miami, Florida By J. J. Tecce, Boston College
http://www.bc.edu/schools/gsas/meta-elements/html/tecce_analysis_2004.htm 16.11.2005.
- Bush vs. Kerry: Will Their Voices Decide Who Wins?*** Renee Grant Williams Articles & Press Releases Free Articles on Effective Communication Skills
<http://www.communicationstraining.com>
- Cannadian Journal of communication Proxemics and television: The Politicians' dilemma*** by Stewart Ferguson and Sherry Devereaux
Ferguson Communication Studies University of Windsor
<http://www.cjc-online.ca>
- Casey Research, What we know now?*** By Gregory and Gallagher
<http://www.caseyresearch.com>
- Charles Berger, Steven H. Chaffee, A. Handbook of Communication Studies.***
- CNN.com - Facial Hair and American Presidency.*** 14 February 2002
<http://www.cnn.com/>
- Collet, P.*** The Book of Tells. London, 2004.
- Commission on Presidential Debates CPD: 1992 Debates***
<http://www.debates.org;>
- Corraze, Jaques.*** Les communications non-verbales. Paris, 1980.
- Ekman, P. Friesen, W.*** The Repertoire of Nonverbal Behavior: Categories, Origins, Usage and Coding, Semiotica, 1969.
- Fast, J.*** Body language. L., 1970.
- Frank, G.*** Language and Affective Contact, "The Nervous Child", 1943.
- Goffman, E.*** 1971, Relations in Public: Microstudies of the Public Order (London: Allen Lane).
- Goffman, E.*** The Presentation of Self in Everyday Life. N. Y., 1959.
- Gracian.*** L'humme de cour.
- Half, R.*** How to get a Better Job in this Crazy World, N. Y., 1991.
- Hensley, W.*** Height as a measure of success in academe, Psychology: A Journal of Human Behavior, 1993.
- Hopper, R., Bell, R. A.*** Broadening the deception construct // Quarterly Journal of Speech., 1984, V. 70, № 3. P.
- Hooton, Earnest.*** The american criminal. An anthropological study, vol. 1. The native white criminal of native parentage, Cambridge, Mass, 1939.
- Karvasova, P.*** Slowo mowione a slovo czytane, Zeszyty Prasoznawcze, 1967.
- Kraut R. E.*** Verbal and nonverbal cues in the perception of lying // Journal of Personality and Social Psychology, 1978, V. 36, № 4.

Krebs, P. Das Interview in Fernsehen, Film Bild Ton Munchen, 1996.
Laver, J. Taste and Fashion, from the French Revolution to the Present Day. London: G.G. Harrap, 1945.
Messinger, J. Ces gestes qui manipulent, ces mots qui influencent. Paris, 2003.
Messinger, Joseph. Les gestes du success. Les mots de la reussite. France, 2004.
Perelman, Ch. Le Champs de l'argumentation. Bruxelles, 1970.
Perelman, Ch. L. Olbrecht-Tyteca. La Nouvelle Rhetorique: Traite de L'argumentation. P., 1958.
Petrovic., Sr. Retorica. Bg., 1975.

София, юли 2014 г.

Съставил:

Проф. дфн Величко Руменчев

«.....»